Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijalausunto

HE 119/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta

Ympäristövaliokunta tiistai 15.10.2024 klo 10.00 / HE 119/2024

Hanna-Liisa Kangas, kehittämispäällikkö
Suomen ympäristökeskus

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Yhteenveto

- ETS1-päästökaupan ulkopuolisten toimialojen päästöt eivät ole vähentyneet Suomessa ja EU:ssa yhtä nopeasti kuin päästökaupan toimialojen
- Fossiilisen polttoaineen jakelun päästökauppa (ETS2) on lupaava uusi ohjauskeino päästöjen vähentämisessä
- ETS2-päästökauppatulot ovat Suomessa ainutlaatuinen mahdollisuus rahoittaa oikeudenmukaista kestävyyssiirtymää
- Suomen ympäristökeskus suosittelee, että kaikki päästökauppatulot ohjataan suoraan tai vähintään välillisesti päästöjä sosiaalisesti oikeudenmukaisesti vähentäviin toimenpiteisiin

Taakanjakosektorin päästövähennykset

- Suomen vuoteen 2030 ulottuvien taakanjakosektorin päästövelvoitteiden saavuttamiseen uusi päästökauppa ei hallituksen esityksessä viitatun perusura-arvion mukaan riitä
- Lisäksi hallituksen esittämät muutokset jakeluvelvoitteeseen tulevat vaikeuttamaan taakanjakosektorin velvoitteiden täyttämistä suhteessa perusuraan.
- Näin ollen tarvitaan merkittäviä lisätoimia, jotta Suomi saavuttaa taakanjakosektorin velvoitteensa

Päästökauppatulojen käyttö

- Öljylämmitys kallistuu päästökaupan myötä
- Nykyiset öljykattilat ovat enenevissä määrin pienituloisten asukkaiden omistamissa kodeissa
- Osa öljylämmittäjistä on saattaa ajautua energiaköyhyyteen
- **Suomen ympäristökeskus suosittelee tulosidonnaista siirtymäkauden (esim. 2025–2032) tukea alhaisimpien tulotasojen kotitalouksille öljylämmityksen vaihtoon**

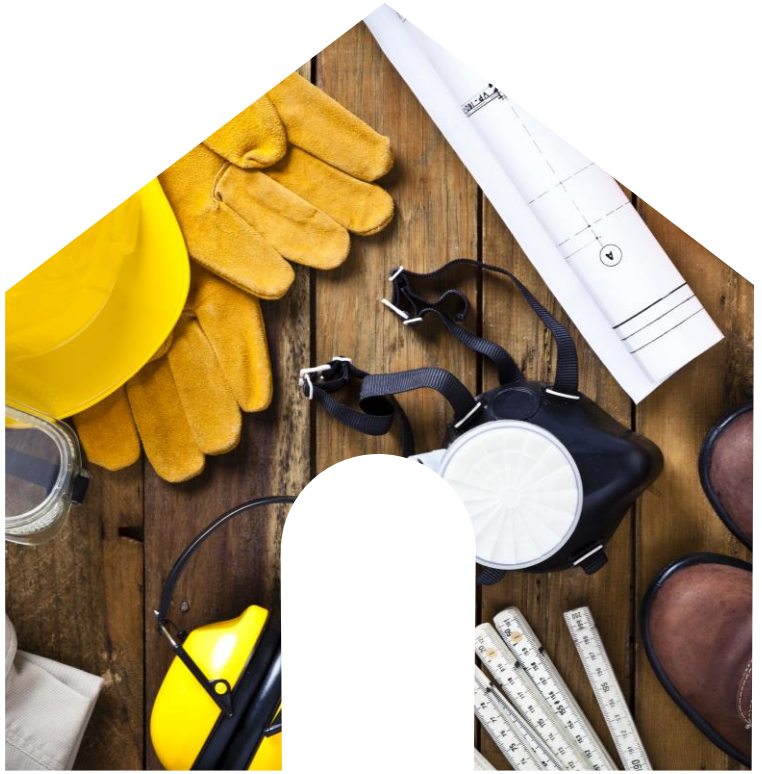

Päästökauppatulojen käyttö

- Rakennusten energiaremonttien energia-avustuksen lopettaminen vain muutaman vuoden jälkeen on ollut haastavaa rakennussektorille
- Korjausrakentaminen voisi paikata uudisrakentamisen vajetta heikompina talouden aikoina
- **Suomen ympäristökeskus suosittelee, että rakennuskannan energiatehokkuuden parantamista tuettaisiin pitkäkestoisella energia-avustuksen kaltaisella instrumentilla, kunnes rakennuskannan energiatehokkuus on kestävällä tasolla.**
- Tässä tuki-instrumentissa tulisi huomioida vähävaraisten kotitalouksien priorisoitu tuki sekä energiatehokkuudeltaan heikoimmassa kunnossa olevien rakennusten ja syvien energiakorjausten priorisointi

Päästökauppatulojen käyttö

- **Liikennesektorilla tulisi rahoittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka tukevat pienituloisia vähentämällä autoriippuvuutta ja edistämällä siirtymää kestävämpiin kulkumuotoihin, eli joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn**
- Autokannan sähköistyminen on keskeistä etenkin haja-asutusalueilla asuvien pienituloisten kotitalouksien liikenteen päästöjen vähentämiseksi ja auttaisi myös kohtuullistamaan autoilun kustannuksia.

Kiitos!

Valmisteluut osallistuivat:

Hanna-Liisa Kangas, kehittämispäällikkö

Ari Nissinen, kehittämispäällikkö

Sampo Soimakallio, kehittämispäällikkö

Emilia Suomalainen, johtava tutkija

Sampo Pihlainen, erikoistutkija

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute